

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2024. február - március

Díjak, kitüntetések

SZARKA LÁSZLÓ: A KÖZVETÍTÉS ELEMENTÁRIS FELADATA MINDANNYIUNKNAK, AKIK TÖBB ORSZÁGOT ISMERÜNK – A Szlovák Köztársaság állami kitüntetésében részesült **Szarka László** történész – Szlovák Köztársaság megalakulásának 31. évfordulója alkalmából 33 közéleti személyiséget, köztük szlovákiai magyarokat részesített állami kitüntetésben **Zuzana Čaputová**. Az államfő **Szarka László** történésznek a Fehér Kettőskereszt Érdemrend III. Fokozatát adományozta a magyar-szlovák kapcsolatok sokoldalú fejlesztésében szerzett kiemelkedő érdemeiért. A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének nyugalmazott tudományos főmunkatársa, egyben a Selye János

Egyetem oktatója mindig is élete fontos feladatának tartotta a közéleti és egyensúlyozó szerepet ...
<https://patria24.rtv.slovakia.sk/>

Hírek, események

RUSZKIK HAZA! – KÖNYVET ADOTT KI A FÓRUM INTÉZET AZ 1968-AS MEGSZÁLLÁSÁRÓL – „*Ruszkik, haza! Adalékok Csehszlovákia 1968-as katonai megszállása szlovákiai magyar emlékezetéhez*” – címmel megjelent **L. Juhász Ilona** legújabb kötete. A kiadvány a megszállás eseményeibe, valamint az azt követő 23 év mindennapjaiba enged bepillantást a szlovákiai magyarok egyéni és kollektív emlékezetére alapján
<https://www.bumm.sk/>

BIOCID ANYAGOK ELTÁVOLÍTÁSA A SZENNYVÍZBŐL ADSZORPCIÓ RÉVÉN - FRISS KUTATÁSI EREDMÉNY – A nemrégiben publikált kutatás egy megfelelő és olcsó adszorbens tanulmányozására, valamint a folyamatok fizikai-kémiai leírására fókuszált. Az esettanulmány bemutatja, hogy a benzalkónium-klorid (amely egy széles körben használt biocid) eltávolítására a könnyen hozzáférhető háztartási papír kiválóan alkalmas – Új kutatási eredményeikről tanulmányban számolnak be **Bitay Enikő** és **Csavadári Alexandra** <https://kab.ro/>

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SEREGSZEMLE – *Társadalomtudományi Seregszemle* címmel, 2024. február 23-án került sor a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara és az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottságának Szociológiai és demográfiai szakbizottság által szervezett konferenciára. A négy panelt felvonultató eseményen kerekasztalbeszélgetést tartottak *A társadalomtudományi kutatások közpolitikai hasznosulásáról* címmel, valamint bemutatták **Bakó Rozália-Klára**, **Nistor Laura** (szerk.): *Kötődések. Helyi közösségek egy*

globalizálódó világban című kötetét <https://kab.ro/>

FÓKUSZBAN AZ IFJÚSÁGSZOCIOLÓGIA MARTOSON – Az Impulzus és a TéKa társulások jóvoltából *Ifjúságszociológiai műhelyprogram szlovákiai magyar fiatalok számára* címmel szakmai képzésre került sor a Martosi Rendezvényliget és Népfőiskola főépületében. A rendezvény szervezőinek fő célja az volt, hogy a megjelent fiatalok tudományos ismereteit bővítsék a szociológia terén. Ezen belül a szervezet képviselői fontosnak tartják a felvidéki értelmiség kinevelését, melyhez a jelenlegi ifjúságszociológiai műhelyprogram is hozzájárulhat <https://felvidek.ma/>

SUMMA NAGY ZOLTÁN KÁLMÁN VEGYÉSZMÉRNÖKKEL – A SUMMA beszélgetéssorozat legújabb adásában **Nagy Zoltán Kálmán**, a Purdue Egyetem, Davidson School of Chemical Engineering és a Loughborough Egyetem professzora enged betekintést azokba a technológiákba, amelyekre a legmodernebb gyógyszerkészítési eljárások támaszkodnak <https://kab.ro/>

GERMAN, HUNGARIAN AND ROMANIAN PRIVATE, COMMERCIAL, AND COMPANY LAW IN COMPARISON címmel kezdődött konferencia Kolozsváron február 13-án – A rendezvény az Erasmus BIP program keretében került megrendezésre. Résztvevő intézmények: Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Justus Liebig Egyetem Giessen, Miskolci Egyetem <http://jog.sapientia.ro/hu>

A SZLOVÁKIAI MAGYAROK POLITIKAI MAGATARTÁSÁRÓL – VIDEÓKKAL – A Fórum Kisebbségkutató Intézet március első napján *A szlovákiai magyarok politikai magatartása 2020–2023* című elemző, értékelő konferenciát tartott, amely elsősorban a szeptemberi parlamenti választásokkal volt hivatott foglalkozni. A szervezők egyben azt remélik, praktikus következtetések levonására ad teret, melyeket a köztársasági elnök és EP választáshoz hasznosítani tud majd a felvidéki magyar politikum is. **Öllös László**, a Fórum Intézet elnöke a megnyitóban kiemelte, hogy „*Ez nem kampánykonferencia, leginkább nézetek ütköztetése, építő jellegű vita kibontakoztatása a cél, amely iránymutatást ad a továbbiakban.*” <https://ma7.sk/>

BENŐ ATTILA: A TERMINI MAGYAR-MAGYAR SZÓTÁR ÉS A KÜLSŐ RÉGIÓK MAGYAR NYELVE – **Benő Attila** nyelvész, a BBTE Bölcsészettudományi Karának professzora, a Magyar és Általános Nyelvészeti Intézet tanszékvezetője tartott előadást az Erdélyi Múzeum-Egyesület székházában. A Terminian Magyar Nyelvi Kutatóhálózatba tömörült határon túli és magyarországi kutatóállomásoknak kezdettől fogva egyik kiemelt kutatási témája volt a kisebbségi magyar nyelvváltozatok sajátos szókészletének gyűjtése, vizsgálata, elemzése. Ennek eredményeként létrehozták és folyamatosan fejlesztik a Terminian magyar-magyar **szótárt**

és adatbázist. A szótár azokat a magyarországiaktól eltérő, idegen eredetű és belső keletkezésű szavakat és szójelentéseket, valamint állandósult szókapcsolatokat tartalmazza és látja el régiónkénti megjelölésekkel, képes illusztrációkkal és autentikus hanganyaggal, amelyeket a Kárpát-medencében élő, elsősorban nem magyarországi magyarok használnak. A szótár a Magyarországon és a környező hét ország magyarlakta régióiban (Erdély, Felvidék, Vajdaság, Kárpátalja, Horvátország, Muravidék, Örfvidék) használt sajátos szavakat, közvetlen és hibrid kölcsönszavakat, jelentésbeli és stílusbeli kölcsönszavakat, tükörszavakat és - kifejezéseket, továbbá idegen mintától független saját alkotásait és az egykori közmagyar szókinccs megőrzött régiségeit tartalmazza <https://www.eme.ro/>

ÓKORTÖRTÉNETI ELŐADÁSSOROZAT AZ EME-BEN (5.): MOLNÁR-KOVÁCS ZSOLT ELŐADÁSA – Az EME I. Szakosztályának szervezésében októberben, kolozsvári szakemberek bevonásával elkezdett ókortörténeti tematikájú előadássorozat márciustól folytatódik – A sorozat ötödik előadását **Dr. Molnár-Kovács Zsolt**

régész, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem docense tartott az EME székházának előadótermében, az alábbi témáról: *Hősök és lakomák. A lakoma intézménye a műkénéi világban és a Kárpát-medencében* <https://eme.ro/>

ETF 300 - KÖNYVBEMUTATÓ ÉS KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kiadója 2024. március 20-án mutatta be **Egyed Emese: Francia iskola. Tanulmányok (ETF 300)** című könyvét, ezt követően a résztvevők az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozat történetéről és jövőjéről beszélgettek – A kötetet bemutatta: **Balázs Hanna Imola** – **Egyed Emesével** beszélgetett: **Balázs Hanna Imola** és **Berki Tímea** – Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatról szóló kerekasztal-beszélgetés résztvevői voltak: az egykori szerzők, szerkesztők, valamint **Bitay Enikő**, **Dávid Gyula**, **Gaal György**, **Sipos Gábor**. Moderált: **Biró Annamária**, felelős kiadó <https://eme.ro/>

HUSZONKILENCEDIK ALKALOMMAL RENDEZTÉK MEG A FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKÁT az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara és az Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Karával közös szervezésében. A rendezvény fővédnöke **Kollár László Péter** akadémikus, az MTA főtitkára. A Kárpát-medence fiatal műszaki szakemberei számára megrendezett tudományos fórum idén 128 szerző 66 tanulmánya keretében mutatta be, illetve közölte kutatási eredményeit <https://eme.ro/>

A BBTE KÖZGAZDASÁG- ÉS GAZDÁLKODÁSTUDOMÁNYI KARÁNAK MAGYAR TAGOZATÁT KÉPVESELŐ DIÁKCSAPATA ELSŐ HELYEZÉST ÉRT el a spanyolországi IE Business School nemzetközi esettanulmányversenyén. Felkészítő tanáruk **Szász Levente** közgazdász professzor, az egyetem dékánhelyettese, az MTA köztestületének külső tagja ... <https://hu.econ.ubbcluj.ro/>

EGYÜTTMŰKÖDÉSI KERETSZERZŐDÉST ÍRT ALÁ A BABEŞ–BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM ÉS A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR – Bemutakozott Kolozsváron a Magyar Nemzeti Levéltár. A Magyar Történelmi Intézetben kezdődött minikonferencián a Babeş-Bolyai Tudományegyetem és a Magyar Nemzeti Levéltár együttműködési keretszerződést írt alá. A jövőben az egyetem diákjai és tanárai a levéltár anyagát használva folytathatják kutatásaikat <https://maszol.ro/>

ÚJ FUNKCIÓVAL BŐVÜLT A KÁRPÁTALJAI TUDOMÁNYOS ADATBANK – A Kárpátaljai Tudományos Adatbank a Momentum Doctorandus által gondozott adatbázis, amely a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásának köszönhetően azzal a céllal jött létre 2014-ben, hogy a kárpátaljai magyar kutatók és doktoranduszok egyéni és csoportos kutatásait, sikeres doktori védéseit és tanulmányait, valamint a régióval kapcsolatos felhalmozott tudásanyagot, digitalizált tartalmakat adatbázisba gyűjtve egy honlapon mindenki számára elérhetővé tegye – A Momentum Doctorandus által közzétett **tájékoztató szerint**, a BGA Zrt. támogatásával 2021-ben megújult arculattal és folyamatosan bővülő tartalommal látják el a honlapot, 2022-ben további fejlesztéseket és módosításokat eszközöltek, hogy egy még felhasználóbarátabb oldallá váljon az adatbank. Jelen honlapfejlesztést is a BGA Zrt. támogatta, amely segítségével ezúttal az Adatbankot egy új funkcióval bővült. Mostantól a felhasználók regisztrálhatnak az Adatbank oldalára, ahol egyedül kezelhetik a már ott lévő profiljukat, frissíthetik a publikációs listájukat <https://kiszo.net/>

XXIX. FIATAL MŰSZAKIAK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKA – A XXIX. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszakára 2024. március 21–22. között került sor Kolozsváron, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara és az Óbudai Egyetem Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kara közös szervezésében. [...] Az anyagtudomány szakterületéről beérkező tanulmányok, a tudományos bizottság javaslatának megfelelően, a szükséges kiegészítések után szintén két nyelven jelennek

meg az Acta Materialia Transylvanica folyóirat 7. évfolyama (2024) számaiban, valamint [...] a Műszaki Tudományos Közlemények sorozatkötet 21. számában (2024) <https://eme.ro/>

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS - 2024./I. – A Kolozsvári Akadémiai Bizottság elnöksége pályázati felhívást tett közzé a 2024./I. támogatási időszakra. A szakbizottságokon keresztül benyújtandó pályázatok tudományos konferenciák, szimpóziumok, workshopok, egyéb rangos tudományos rendezvények megszervezésére valamint kiadványok megjelentetésére igényelhetek támogatást. Pályázatot nyújthattak be az MTA romániai külső tagjai és köztestületi tagjai. A 2024./I. támogatási periódusban támogatott programok 2024. szeptember 15. előtt kell megvalósuljanak. <https://kab.ro/>

Várható események, felhívások

FELHÍVÁS – XVIII. KÁRPÁTALJAI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA – A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, az Országos Tudományos Diákköri Tanács TDK Határok nélkül (HTDK) programjával együttműködve a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Nemzeti Tehetség Program, valamint a Magyar Kormány, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága és a Bethlen Gábor Alap támogatásával meghirdeti a XVIII. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferenciát (XVIII. KTDK), amely minden év tavaszán az Ukrán Tudomány Napja alkalmából kerül megrendezésre. A konferencia időpontja és helyszíne: 2024. május 17., II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász <https://kiszo.net/>

VÁRJÁK A JELENTKEZŐKET A VAJIDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓRA – A részletekről **dr. Csányi Erzsébet**, a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács elnökét kérdezték – Április 13-án a vajdasági magyar tudósok, kutatók és egyetemi tanárok, tanársegédek számára ismét megrendezik a Tudóstalálkozót Szabadkán, a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon. A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (VMAT) a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság társszervezésében immár tizennégy éve teszi lehetővé a vajdasági akadémiai társadalom számára a szakmai párbeszédet és eszmecsere-t biztosító Tudóstalálkozót <https://szmsz.press/>

AZ AMERIKAI MAGYAR AKADÉMIKUSOK TÁRSASÁGA ÁPRILIS 5-ÉN, WASHINGTONBAN RENDEZI MEG ÉVI RENDES, SORRENDEN 8. KONFERENCIÁJÁT <https://ahaa-amat.org/>

ÁPRILIS 19-ÉN RENDEZIK MEG KOLOZSVÁRON A DOKTORANDUSZOK TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIÁJÁT – A Babeş-Bolyai Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán működő Hungarológia Doktori Iskola a korábbi évekhez hasonlóan idén is megszervezi a doktoranduszok szakmai konferenciáját. A konferencia célja, hogy szakmai bemutatkozási lehetőséget, alapos szakmai visszajelzést, jó minőségű, elismert publikációs közeget biztosítson irodalmár, nyelvész és néprajzos/antropológus doktori hallgatók számára. Az évente megszervezett konferencia a Hungarológia Doktori Iskola képzési programjának szerves része, de nyitott minden, a doktori iskola szakterületein tevékenykedő hazai vagy külföldi doktori hallgató számára. A határidőre benyújtott dolgozatokról és az előadásokról felkért szakértők fogalmazznak meg jobbitó szándékú véleményt, és a dolgozatok bemutatását követő szakmai eszmecsere, majd a javított változatok benyújtása nyomán dől el,

hogy mely dolgozatok szerepelhetnek egy rangos, szakmailag legmagasabb besorolású romániai kiadónál megjelenő konferencia-kötetben <https://hunlit.lett.ubbcluj.ro/>

MÁJUS 30.–JÚNIUS 2. KÖZÖTT RENDEZIK MEG CSÍKSOMLYÓN A XXVIII. NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIÁT. A jelentkezési határidő: április 28 – Szervezők: Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Építéstudományi Szakosztálya és Hargita Megye Tanácsa <https://www.emt.ro/>

Portré, interjú

TELEVÍZIÓS BESZÉLGETÉS KÉSZÜLT NAGY ZOLTÁN KÁLMÁN VEGYÉSZMÉRNÖKKEL, a Purdue és a Loughborough Egyetemek professzorával – *A jövő a személyre szabott gyógyszerek gyártásáról szól* - mondja az erdélyi származású Nagy Zoltán Kálmán, aki Amerikában él, és a gyógyszergyártási csúcstechnológiáknak számítói ipari folyamatokat tervez és ültet gyakorlatba <https://www.youtube.com/>

INTERJÚT OLVASHATNAK EL A VILÁGHÁLÓN SPENIK SÁNDOR FIZIKUSSAL, AZ UNGVÁRI NEMZETI EGYETEM UKRÁN–MAGYAR OKTATÁSI–TUDOMÁNYOS INTÉZETÉNEK DÉKÁNJÁVAL, AZ MTA KÖZTESTÜLETÉNEK KÜLSŐ TAGJÁVAL – „...az oktatás és a tudományos munka a legjobb, amivel harmóniában lehet tartani a személyes életet. Jobb munkát én nem ismerek, mindenkinek ajánlom, hogy legyen vagy kutató, vagy pedig oktató. A pályafutásomat a 90-es években kezdtem, akkor nagy szegénység volt, s azóta üzletemberként is dolgozok, már több, mint 30 éve. Hála

Istennek többé-kevésbé sikeresen, viszont ezt már sokkal nehezebb összehangolni, ugyanis az üzleti életem sokkal negatívabban hat a személyes életemre ... fontos a közösségünk számára is, hogy magyar nyelven oktatjuk a diákokat, ápoljuk a magyar kultúrát, magyar nyelvet, s emellett magyar pedagógusokat tudunk képezni. Ugyanakkor, mivel ez egy ukrán nyelvű nemzeti egyetem, a diákoknak lehetőségük van arra, hogy az ukrán nyelvet is elsajátíthassák. Ez azért is fontos, hogy a hallgatók tudjanak integrálódni, és sikeresen boldogulni itt, Kárpátalján ...” <https://umoti-uzhnu.university/hu>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetősége, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére.

Együttműködésüket köszönjük!